

Trvalo udržateľný rozvoj Európskej únie

Monitorovacia správa o stratégii EÚ pre trvalo udržateľný rozvoj za rok 2011

Zhrnutie

Zhrnutie

Trvalo udržateľný rozvoj je základným a všeobecným cieľom Európskej únie zameraným na neustále zlepšovanie kvality života a blahobytu súčasných a budúcich generácií na základe prepojenia hospodárskeho rozvoja, ochrany životného prostredia a sociálnej spravodlivosti.

V stratégii EÚ pre trvalo udržateľný rozvoj (ďalej len STUR EÚ) z roku 2006 sa uvádza, akým spôsobom bude EÚ účinnejšie plniť výzvy trvalo udržateľného rozvoja. Celkovým cieľom je dosiahnuť neustále zlepšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom trvalo udržateľných spoločenských, ktoré riadia a využívajú zdroje efektívne a získavajú ekologický a sociálny inovačný potenciál hospodárstva na zabezpečenie prosperity, ochrany životného prostredia a sociálnej súdržnosti.

Celkovým cieľom STUR EÚ je zlepšovať kvalitu života

Meranie pokroku, ktorý sa dosiahol na ceste k trvalo udržateľnému rozvoju je neoddeliteľnou súčasťou STUR EÚ a úlohou Eurostatu je každé dva roky vypracovať správu z monitorovania na základe súboru ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja EÚ (UTUR EÚ). Eurostat doteraz uverejnil tri monitorovacie správy v roku 2005, 2007 a 2009. V tejto štvrtej správe je zaznamenaný pokrok pri plnení cieľov stratégie a kľúčových výziev.

Používanie ukazovateľov na meranie pokroku je neoddeliteľnou súčasťou stratégie

V stratégii trvalo udržateľného rozvoja (STUR) sú vymedzené ciele a úlohy, prostredníctvom ktorých sa Európska únia má dostať na cestu k trvalo udržateľnému rozvoju. So zreteľom na tieto ciele a úlohy táto správa poskytuje kvantitatívne hodnotenie toho, či sa EÚ uberá správnym smerom na základe trendov, ktoré odhalili ukazovatele trvalo udržateľného rozvoja EÚ.

V tejto správe sa hodnotí pokrok voči cieľom a úlohám STUR EÚ

Je Európska únia na ceste k dosiahnutiu trvalo udržateľného rozvoja?

Cieľom tejto správy nie je poskytnúť absolútne hodnotenie, či je EÚ udržateľná, pretože neexistuje žiadna politická ani vedecká zhoda v tom, aký by tento stav udržateľnosti mal byť, alebo aké sú optimálne úrovne mnohých ukazovateľov uvedených v tejto správe. Jej cieľom je skôr hodnotenie pokroku voči cieľom a úlohám stanoveným v STUR EÚ, ktoré boli naplánované s úmyslom dostať Európsku úniu na to, čo bolo implicitne vymedzené ako cesta k trvalo udržateľnému rozvoju. Samotná táto správa poskytuje relatívne hodnotenie toho, či sa EÚ uberá správnym smerom vzhľadom na tieto ciele a úlohy, pričom dôraz sa kladie skôr na „trvalo udržateľný rozvoj“, než na „udržateľnosť“¹.

Na posúdenie, či došlo k pokroku smerom k trvalo udržateľnému rozvoju, môže byť zaujímavé porovnať výsledky hodnotenia trendov z hľadiska hlavných ukazovateľov uvedených v tejto správe s hlavnými ukazovateľmi zo správy z roku 2009². Dva faktory však sťažujú takéto porovnanie. Po prvé obraz komplikujú ničivé dôsledky hospodárskej a finančnej krízy v období od roku 2007. V ďalších častiach tejto kapitoly sa niektoré z týchto vplyvov usilujeme opísať. Po druhé, medzi súbormi údajov, cieľmi a metodikami hodnotenia použitými v oboch správach sú určité rozdiely. Na korigovanie týchto rozdielov sa hodnotenia predchádzajúcej správy revidovali v súlade so súbormi

¹ Pojem trvalo udržateľného rozvoja je potrebné odlišiť od udržateľnosti. „Udržateľnosť“ je vlastnosť systému, pomocou ktorej sa udržiava v určitom stave po určitú dobu. Pojem trvalo udržateľného rozvoja sa vzťahuje na proces, ktorý zahŕňa zmenu alebo vývoj. Cieľom stratégie je „dosahovať neustále zlepšovanie kvality života“ a pozornosť sa preto zameriava na udržanie procesu zlepšovania blahobytu ľudí. Trvalo udržateľný rozvoj je skôr dynamickým pojmom, než hľadaním stabilnej rovnováhy, ktorý uznáva, že zmeny sú súčasťou ľudských spoločností.

² Eurostat, *Monitorovacia správa o stratégii EÚ: pre trvalo udržateľný rozvoj za rok 2009*, Luxemburg, Úrad pre úradné publikácie Európskej únie, 2009.

údajov a metód používanými v tejto správe a sú uvedené v tabuľke 1 spolu s pôvodnými hodnoteniami z roku 2009 a hodnoteniami tejto správy.

Tabuľka 1: Porovnanie hodnotení hlavných ukazovateľov v roku 2009 a v tomto vydaní³

Oblasť UTUR	Hlavný ukazovateľ	Správa za rok 2009	Revidované hodnotenie za rok 2009	Súčasná správa
Sociálno-ekonomický rozvoj	Reálny HDP na obyvateľa			
Udržateľná spotreba a výroba	Produktivita zdrojov			
Sociálne začlenenie	Riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia			
Demografické zmeny	Zamestnanosť starších pracovníkov			
Verejné zdravie	Stredná dĺžka života a počet rokov prežitých v zdraví			
Zmena klímy a energia	Emisie skleníkových plynov			
	Spotreba energie z obnoviteľných zdrojov			
Udržateľná doprava	Energetická spotreba v doprave v pomere k HDP			
Prírodné zdroje	Hojnosť bežných vtákov			
	Ochrana populácií rýb			
Globálne partnerstvo	Oficiálna rozvojová pomoc			
Dobrá správa vecí verejných	[Žiadny hlavný ukazovateľ]	:	:	:

Aj keď iba dva z jedenástich hlavných ukazovateľov vykazujú rovnaký výsledok hodnotenia v oboch správach (stredná dĺžka života v oblasti „verejné zdravie“ a index bežných vtákov v oblasti „prírodné zdroje“) a ak by sa v roku 2009 použili súčasné súbory údajov, ciele a metodika hodnotenia, hodnotenie siedmich ukazovateľov by bolo identické v oboch správach. Okrem týchto dvoch uvedených ukazovateľov, k nim patria aj dva ukazovatele „oddelenia“ (produktivita zdrojov a energetická spotreba v doprave v pomere k HDP), riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, spotreba energie z obnoviteľných zdrojov a zachovanie populácií rýb.

Reálne zmeny teda nastali v prípade zvyšných štyroch ukazovateľov. Z nich sa menej priaznivo vyvíjala situácia v prípade dvoch ukazovateľov: reálne HDP na obyvateľa a zamestnanosť starších pracovníkov. Na druhej strane situácia sa vyvíjala priaznivejšie v prípade dvoch ukazovateľov: emisie skleníkových plynov a oficiálna rozvojová pomoc. Ako je uvedené v nasledujúcej časti, v niektorých týchto zmenách zohrala svoju úlohu hospodárska a finančná kríza.

Uvedené okolnosti vo všeobecnosti sťažujú hodnotenie, či došlo k pokroku od uverejnenia správy za rok 2009. Ak sa však vezme do úvahy, že takmer polovica hlavných ukazovateľov sa pohybuje mierne nepriaznivým smerom, nemožno predsa usudzovať, že Európska únia je na ceste k trvalo udržateľnému rozvoju.

Vplyv svetovej hospodárskej a finančnej krízy

V dôsledku svetovej hospodárskej a finančnej krízy, ktorá začala koncom roka 2007, EÚ upadla v priebehu roka 2008 do recesie⁴. V polovici roka 2011 v čase finalizácie tejto správy, ekonomika EÚ vykazovala ešte len pomalý rast. Vplyv týchto udalostí bol závažný a zasahuje ďaleko nad rámec

³ Vysvetlenie metódy hodnotenia a významu symbolov počasia sa uvádza v úvode.

⁴ Dôkladnejšia analýza krízy sa uvádza na: [Európska komisia, Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses, European Economy, No 7, 2009.](#)

ekonomiky, pričom ovplyvňuje mnohé aspekty, na ktoré sa vzťahujú ukazovatele uvedené v tejto publikácii. V tejto časti sa uvádza stručný prehľad oblastí postihnutých v období od roku 2007 až do, kde to bolo možné, roku 2010. Aj keď v tejto chvíli to ešte nie je jasné, niektoré z dôsledkov, ako napríklad nižšie úrovne investícií by mohli mať dlhodobé a trvalé reťazové účinky, ktoré budú zrejme až v ďalších správach.

Problémy s likviditou v bankovom sektore, ktoré sa začali v roku 2007, viedli k obmedzovaniu poskytovania úverov a poklesu cien aktív, čo prispelo k nižšiemu dopytu spotrebiteľov (vyjadrené v ukazovateli „výdavky domácností“), zvýšeniu „úspor domácností“, poklesu „investícií“ z podnikov a domácností, poklesu medzinárodného obchodu (vyjadrené v ukazovateli „dovoz z rozvojových krajín“) a poklesu „reálneho HDP na obyvateľa“. Výrazne sa zvýšili úrovne verejného dlhu. „Zamestnanosť“ klesla, najmä mladých ľudí, a muži boli vážnejšie postihnutí než ženy („zamestnanosť žien“). Trend nárastu „zamestnanosti starších pracovníkov“ sa spomalil. Vzhľadom k hromadeniu pracovných síl a zmenám pracovnej doby sa „produktivita práce“ znížila. „Výdavky na výskum a vývoj“ sa na druhej strane zvýšili, pretože niektoré krajiny zvýšili svoje výdavky v snahe podporiť hospodárske oživenie a dlhodobější rast. V reakcii na klesajúci dopyt došlo tiež k poklesu priemyselnej výroby, ako vidno na príklade „produkcie toxických chemikálií“.

Nárast „nezamestnanosti“ a „dlhobovej nezamestnanosti“ mal sociálne dopady. Aj keď sa celkové „riziko chudoby“ znížilo, vzrástlo v prípade skupiny vo veku 25 – 49 rokov a mierne aj v skupine vo veku 18 – 24 rokov. „Intenzita chudoby“ sa tiež zvýšila, ako aj počet „samovrážd“, najmä medzi mužmi a v skupine osôb stredného veku. „Hrubá miera čistej migrácie“ tiež klesla, zrejme ako reakcia na problémy pri hľadaní zamestnania v EÚ. Pokiaľ ide o boj proti globálnej chudobe, „finančné prostriedky pre rozvojové krajiny“ sa znížili skôr v dôsledku znížených tokov od súkromných darcov, než z oficiálnych zdrojov alebo mimovládnych organizácií.

Dopyt po energii („konečná energetická spotreba“) klesal súbežne s HDP. Táto nižšia spotreba viedla k stabilizácii „energetickej závislosti“ EÚ a prelomila dlhodobý trend smerujúci k väčšej závislosti. „Emisie skleníkových plynov“ a „atmosférické emisie“ znečisťujúcich látok, ktoré sa už znižovali, klesali ešte rýchlejším tempom.

Nákladná doprava klesala rýchlejšie ako HDP (vyjadrené v ukazovateli „Objem nákladnej dopravy v pomere k HDP“). Pravdepodobne v dôsledku pomalšieho znižovania objemu osobnej dopravy však energetická spotreba v doprave klesla menej ako HDP („energetická spotreba v doprave v pomere k HDP“). „Emisie skleníkových plynov z dopravy“ klesli a „emisie oxidov dusíka (NO_x) z dopravy“ a „emisie tuhých častíc z dopravy“ klesali rýchlejším tempom než v predchádzajúcich rokoch. „Počet ľudí usmrtených pri cestných nehodách“ tiež klesol pravdepodobne v dôsledku zníženia objemu dopravy.

Reakcia verejnosti na krízu a na to, ako sa zvláda, sa odráža v poklese „dôvery občanov v inštitúcie EÚ“ a na „účasti voličov na vnútroštátnych voľbách“.

Pokrok smerujúci k trvalo udržateľnému rozvoju Európskej únie

Z viac ako 100 ukazovateľov uvedených v tejto správe sa jedenásť určilo za hlavné ukazovatele. Slúžia na poskytnutie celkového obrazu o tom, či EÚ dosiahla pokrok smerujúci k trvalo udržateľnému rozvoju v zmysle cieľov a úloh vymedzených v STUR EÚ. Hodnotenie pokroku od roku 2000 na základe týchto hlavných ukazovateľov prináša dosť zmiešaný obraz.

Tabuľka 2: Hodnotenie zmien hlavných ukazovateľov (EÚ-27, od roku 2000)⁵

Oblasť UTUR	Hlavný ukazovateľ	Hodnotenie zmeny v EÚ-27
Sociálno-ekonomický rozvoj	Reálny HDP na obyvateľa	
Udržateľná spotreba a výroba	Produktivita zdrojov	
Sociálne začlenenie	Riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia (*)	
Demografické zmeny	Zamestnanosť starších pracovníkov	
Verejné zdravie	Stredná dĺžka života a počet rokov prežitých v zdraví (**)	
Zmena klímy a energia	Emisie skleníkových plynov	
	Spotreba energie z obnoviteľných zdrojov (***)	
Udržateľná doprava	Energetická spotreba v doprave v pomere k HDP	
Prírodné zdroje	Hojnosť bežných vtákov (****)	
	Ochrana populácií rýb	
Globálne partnerstvo	Oficiálna rozvojová pomoc	
Dobrá správa vecí verejných	[Žiadny hlavný ukazovateľ]	:

(*) od roku 2005.

(**) od roku 2002.

(***) od roku 2006.

(****) súhrn za EÚ založený na 19 členských štátoch.

Jasne priaznivé zmeny

Nedávny vývoj možno považovať za priaznivý v prípade hlavného ukazovateľa v oblasti sociálneho začlenenia, pričom stále menej ľudí je ohrozených **rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia**. V rokoch 2008 a 2009 sa počet ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením znížil približne o 2 milióny.

Zmeny možno tiež vyhodnotiť ako jasne priaznivé v prípade dvoch hlavných ukazovateľov týkajúcich sa „zmeny klímy a energie“. V období rokov 2000 až 2009 došlo v EÚ k výraznému zníženiu **emisii skleníkových plynov**, na základe čoho je pravdepodobné, že kľótske záväzky EÚ-15 (týkajúce sa zníženia emisií o 8 % do obdobia rokov 2008 – 2012) a cieľa EÚ-27 znížiť emisie o 20 % do roku 2020 v porovnaní s úrovňami v roku 1990 budú splnené. Vzhľadom k zmenám v metodike údaje týkajúce sa druhého hlavného ukazovateľa **spotreba energie z obnoviteľných zdrojov** sú k dispozícii iba za rok 2006 až 2008. Ak by sa však súčasné tempo zmien v priebehu tohto krátkeho obdobia dalo zachovať, EÚ pravdepodobne splní svoj cieľ, a to dosiahnuť 20 % podiel obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe energie do roku 2020.

Mierne priaznivé zmeny

Mierne priaznivé zmeny možno pozorovať v prípade hlavných ukazovateľov týkajúcich sa „sociálno-ekonomického rozvoja“ a „verejného zdravia“, ako aj v prípade jedného z dvoch hlavných ukazovateľov týkajúcich sa „prírodných zdrojov“.

Medzi rokmi 2008 a 2009 sa počet ľudí ohrozených rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením znížil približne o 2 milióny.

Ciele stanovené na rok 2020 v prípade dvoch hlavných ukazovateľov pre „zmenu klímy a energiu“ pravdepodobne budú splnené

Mierne priaznivé zmeny ukazovateľov „reálneho HDP na obyvateľa“,

⁵ Vysvetlenie metódy hodnotenia a významu symbolov počasia sa uvádza v úvode.

Pokiaľ ide o „sociálno-ekonomický rozvoj“, hlavný ukazovateľ **reálny HDP na obyvateľa** rástol v období rokov 2000 až 2010 medziročne v priemere o 0,9 %, hoci hospodárska kríza a následná recesia v roku 2009 spôsobili jeho pád takmer na úroveň roka 2005. Pomalý rast bol zaznamenaný v roku 2010 v prípade EÚ ako celku a v polovici roka 2011 v čase finalizácie tejto správy, ekonomika EÚ stále vykazovala len pomalý rast.

„strednej dĺžky života“ a „indexu bežných vtákov“

Pokiaľ ide o „verejné zdravie“ údaje týkajúce sa **strednej dĺžky života** v EÚ naznačujú určitý pokrok v predĺžení dĺžky života obyvateľov EÚ. Dievča narodené v roku 2008 by sa malo podľa očakávaní dožiť v priemere 82,4 rokov a chlapec 76,4 rokov.

Z údajov o **hojnosti bežných vtákov**, jednom z hlavných ukazovateľov v oblasti „prírodných zdrojov“, vyplýva, že index všetkých bežných vtákov sa mierne zvýšil, aj keď v období rokov 2000 až 2008 došlo k nepriaznivému poklesu počtu vtákov v poľnohospodárskej krajine.

Mierne nepriaznivé zmeny

Päť z jedenástich hlavných ukazovateľov súboru UTUR EÚ vykazuje mierne nepriaznivé zmeny vrátane tých, ktoré súvisia s „udržateľnou spotrebou a výrobou“, „demografickými zmenami“, „udržateľnou dopravou“ a „globálnym partnerstvom“, ako aj jedným z dvoch hlavných ukazovateľov oblasti „prírodné zdroje“.

Takmer polovica hlavných ukazovateľov vykazuje mierne nepriaznivé trendy

Hlavný ukazovateľ „udržateľná spotreba a výroba“ vykazuje v období rokov 2000 až 2007 mierne nepriaznivý trend. Aj keď nárast **produktivity zdrojov** naznačuje, že EÚ začala efektívnejšie využívať svoje zdroje, dopyt po materiáloch (a s tým spojené tlaky na životné prostredie) sa naďalej zvyšoval.

Produktivita zdrojov sa zvýšila, ale aj materiálová spotreba

Pokiaľ ide o „demografickej zmeny“ v EÚ, nárast **zamestnanosti starších pracovníkov** do roku 2008 bol na ceste k dosiahnutiu cieľa 50 % v roku 2010. V dôsledku krízy sa však v období rokov 2009 a 2010 rast takmer zastavil, výsledkom čoho bola zamestnanosť v roku 2010 okolo 46 % a cieľ sa nedosiahol.

EÚ nedosiahla cieľ 50 % zamestnanosti starších pracovníkov stanovený na rok 2010

Ako v prípade „produktivity zdrojov“ **pomer energetickej spotreby v doprave na jednotku HDP** sa v období rokov 2000 a 2009 mierne znížil. Napriek výraznému poklesu v dôsledku krízy v roku 2009 sa však energetická spotreba v doprave od roku 2000 zvyšovala, aj keď pomalším tempom než ekonomika. Oddelenie spotreby energie v doprave od ekonomického rozvoja je sotva viditeľné.

Oddelenie spotreby energie v doprave od ekonomického rozvoja je sotva viditeľné.

Pokiaľ ide o zachovanie **populácií rýb**, jeden z dvoch hlavných ukazovateľov v oblasti „prírodných zdrojov“, celkové výlovy rýb mimo bezpečných biologických limitov, dosiahol takmer 24 % v roku 2009. Aj keď sa to môže považovať za zlepšenie v porovnaní s podielom asi 37 % v roku 2000, celkové výlovy rýb stále prekračujú trvalo udržateľné úrovne využívania.

Výlovy rýb v severovýchodnom Atlantiku stále prevyšujú trvalo udržateľné úrovne využívania

Pokiaľ ide o medzinárodné záväzky EÚ, podiel hrubého národného dôchodku (HND), ktorý EÚ vynaložila na **oficiálnu rozvojovú pomoc** rozvojovým krajinám, zostal takmer stabilný v období rokov 2005 až 2010 na úrovni približne 0,4 % HND. EÚ teda nedosiahla svoj prechodný cieľ 0,56 % v roku 2010, ani nie je na ceste k dosiahnutiu cieľa vynaložiť 0,7 % svojho HND na oficiálnu rozvojovú pomoc do roku 2015. Treba však poznamenať, že mnohé ďalšie ukazovatele v oblasti „globálneho partnerstva“ vykazujú priaznivejšie

EÚ nie je na ceste k splneniu svojho cieľa ORP vo výške 0,7 % HND do roku

Jasne nepriaznivé zmeny

Žiadny hlavný ukazovateľ nenaznačuje jasne nepriaznivé zmeny, čo znamená, že Európska únia urobila určitý pokrok na ceste k trvalo udržateľnému rozvoju. Pri pohľade na ďalšie ukazovatele v rámci jednotlivých oblastí súboru UTUR EÚ niekoľko zreteľne nepriaznivých zmien ešte stále pretrvávajú a celkový obraz môže byť menej pozitívny, než vyzerá pri izolovanom posudzovaní hlavných ukazovateľov.

• Žiadny hlavný ukazovateľ

Oblasť „dobrá správa vecí verejných“ neobsahuje žiadny hlavný ukazovateľ, keďže sa usúdilo, že žiadny ukazovateľ nie je dostatočne podrobný a politicky relevantný, aby poskytol komplexný prehľad o dobrej správe vecí verejných.

Podrobný prehľad hlavných zmien

Hoci hlavné ukazovatele poskytujú okamžitý obraz o pokroku, ktorý sa dosiahol v oblasti hlavných výziev STUR EÚ, aby sa získal komplexnejší a presnejší obraz, je nevyhnutné posúdiť pokrok dosiahnutý v jednotlivých oblastiach, na ktorý poukázali ukazovatele.

Sociálno-ekonomický rozvoj

Súčasná globálna hospodárska a finančná kríza ovplyvnila, či už pozitívne alebo negatívne, mnohé dlhodobé trendy v oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. V tejto súvislosti sa trendy z krátkodobého hľadiska zhoršili, najmä v oblasti investícií, zamestnanosti a nezamestnanosti, ako aj reálneho HDP na obyvateľa a produktivity práce, aj keď tieto posledné dva ukazovatele začali znovu rásť. Na druhej strane zlepšenia sú zrejmé v oblasti výdavkov na výskum a vývoj a energetickej náročnosti a krátkodobo v úsporách domácností.

Tabuľka 3: Hodnotenie zmien v oblasti sociálno-ekonomického rozvoja (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
Reálny HDP na obyvateľa	Investície	Hospodársky rozvoj
		Regionálne rozdiely v HDP Úspory domácností
	Konkurencieschopnosť, inovácie a ekologická účinnosť	
	Produktivita práce	Výdavky na výskum a vývoj Energetická náročnosť
		Zamestnanosť
	Zamestnanosť	Zamestnanosť žien Regionálne rozdiely v zamestnanosti Nezamestnanosť

Hlavný ukazovateľ

V období rokov 2000 až 2010 reálny HDP na obyvateľa za EÚ ako celok rástol v priemere o 0,9 % za rok, v rámci EÚ však boli veľké rozdiely v miere rastu. V čase hospodárskeho vzostupu v období rokov 2003 – 2007 sa miera rastu zvýšila na 2,7 %, aj keď niektoré východoeurópske krajiny rástli oveľa rýchlejšie. V rámci reakcie hospodárskej krízy sa rast HDP na obyvateľa v roku 2008 zastavil a prudko klesol o -4,6 % v roku 2009. Kríza najviac postihla najrýchlejšie rastúce východoeurópske členské štáty. V EÚ ako celku a vo väčšine členských štátov sa v roku 2010 zaznamenal pomalý rast, aj keď v Írsku,

Obdobie rýchleho hospodárskeho rastu sa vplyvom finančnej krízy zastavil

Pomalý rast zamestnanosti

Grécku, Španielsku a Rumunsku bol rast negatívny.

v roku 2010

Hospodársky rozvoj

V období rokov 2000 až 2009 podiel investícií na HDP sledoval hospodársky cyklus (najmä vplyvom podnikateľských investícií). Po dosiahnutí vrcholu 21,7 % v roku 2007 klesol v období rokov 2008 až 2009 na úroveň 19,4 %, prevažne v dôsledku obmedzenia podnikateľských investícií v rámci reakcie na hospodársku krízu.

Investície zostali na pomerne stabilnej úrovni vyjadrené ako podiel na HDP

V období rokov 2000 až 2007 sa regionálne rozdiely v HDP znížili v EÚ z 35,5 % na 32,7 %. Spolu so znížením regionálnych rozdielov v zamestnanosti to naznačuje rastúce zblížovanie regiónov EÚ. Rozptyl regionálneho HDP v rámci krajín zostal na vysokej úrovni, najmä vo východoeurópskych členských štátoch, kde rýchly prechod na trhové hospodárstvo viedol k čoraz nerovnomernejšiemu rozdeleniu bohatstva.

Regionálne rozdiely v hospodárskej činnosti sa zmenšili

Počas väčšiny obdobia od roku 2000 do roku 2010 úspory domácností ako podiel disponibilného príjmu v EÚ neustále klesali, v roku 2008 však mierne vzrástli a výrazne vzrástli v roku 2009 v rámci reakcie na finančnú krízu. V roku 2010 miera úspor domácností znovu klesla takmer na úroveň roku 2004. Významné rozdiely medzi členskými štátmi pretrvávajú.

Miera úspor sa zvýšila v rámci reakcie na hospodársku krízu

Inovácie, konkurencieschopnosť a ekologická účinnosť

Produktivita práce v EÚ vzrástla v priemere o 1,1 % za rok v období rokov 2000 až 2010. Aj keď v niektorých rokoch rástla až o 1,7 % alebo 1,8 % ročne, najmä vplyvom dobiehania východoeurópskych členských štátov v roku 2008 začala klesať a v roku 2009 klesla o 1,2 %. V roku 2010 vzrástla o 1,6 %.

Produktivita práce v priemysle sa v dôsledku krízy spomalila

Väčšinu obdobia rokov 2000 až 2009 sa podiel výdavkov na výskum a vývoj na HDP udržal na pomerne stabilnej úrovni za EÚ ako celok v rozmedzí 1,8 až 1,9 %. V období rokov 2008 až 2009 sa výdavky na výskum a vývoj mierne zvýšili.

Výdavky na výskum a vývoj zaostávajú za stanoveným cieľom

V období rokov 2000 až 2009 energetická náročnosť EÚ postupne klesala, v niektorých rokoch až o 2,5 %, čo viedlo k absolútnemu oddeleniu hrubej domácej spotreby energie od rastu HDP.

Absolútne oddelenie energetickej spotreby od hospodárskeho rastu

Zamestnanosť

Zamestnanosť v EÚ vzrástla zo 66,6 % v roku 2000 na 70,4 % v roku 2008, do roku 2010 však klesla na 68,6 %. Najviac postihnutí boli muži, mladí ľudia a osoby s nižším vzdelaním.

Hospodárska kríza zabránila pokroku smerom k cieľu dosiahnuť 75 % zamestnanosť

V období rokov 2000 až 2010 zamestnanosť žien postupne rástla z 57,3 % na 62,1 % a dochádzalo tak k znižovaniu rozdielu v mzde medzi pohlaviami. Značné rozdiely medzi členskými štátmi naďalej pretrvávajú.

Rozdiel medzi ženami a mužmi v zamestnanosti a nezamestnanosti sa znižuje

Regionálne rozdiely v miere zamestnanosti sa znížili z 13,0 % v roku 2000 na 11,8 % v roku 2009. Zlepšenie sa dosiahlo na základe postupne stabilnejšieho postavenia žien v regionálnych ekonomikách.

V období rokov 2000 až 2010 nezamestnanosť v EÚ v priemere rástla. Aj keď po hospodárskom oživení v období rokov 2003 až 2007 klesla na nízku úroveň, v reakcii na hospodársku krízu v roku 2009 poskočila a v roku 2010 sa

Úspechy v boji proti

stabilizovala na úrovniach vyšších ako v roku 2000.

*nezamestnanosti
prekazila
hospodárska kríza*

Udržateľná spotreba a výroba

Zmeny v modeloch spotreby a výroby od roku 2000 vykazujú niektoré veľmi nepriaznivé, ale aj niektoré veľmi priaznivé trendy. Na jednej strane sa spotreba materiálov a elektrickej energie, ako aj tvorba nebezpečného odpadu stále zvyšuje (tak v absolútnom vyjadrení, ako aj na obyvateľa), na druhej strane konečná energetická spotreba a množstvo iného ako minerálneho odpadu v EÚ klesli a zvýšil sa podiel recyklovaného alebo kompostovaného odpadu. Navyše došlo k podstatnému zníženiu emisií významných znečisťujúcich látok v ovzduší a dosiahol sa pokrok, pokiaľ ide o modely výroby, ekologický rozmer sociálnej zodpovednosti podnikov a poľnohospodárske postupy, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu.

Tabuľka 4: Hodnotenie zmien v oblasti trvalo udržateľnej spotreby a výroby (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
	Využívanie zdrojov a odpad	
	 Iný ako minerálny odpad (*)	 Domáca materiálová spotreba Nebezpečný odpad (*) Recyklovaný a kompostovaný komunálny odpad Atmosférické emisie
	Modely spotreby	
 Produktivita zdrojov	 Spotreba elektrickej energie v domácnostiach	: Počet osôb v domácnosti : Výdavky domácnosti Konečná spotreba energie Vlastníctvo auta
	Modely výroby	
	 Systémy environmentálneho riadenia (**)	 Environmentálne značky : Plocha, na ktorú sa vzťahujú agroenvironmentálne záväzky Ekologické poľnohospodárstvo (***) Index hustoty dobytku (**)

(*) od roku 2004.

(**) od roku 2003.

(***) od roku 2005.

Hlavný ukazovateľ

Vývoj produktivity zdrojov (meraný ako pomer medzi HDP a domácou materiálovou spotrebou) bol v období rokov 2000 až 2007 mierne nepriaznivý. Aj keď nárast produktivity zdrojov v období rokov 2000 až 2007 naznačuje, že EÚ začala efektívnejšie využívať svoje zdroje (HDP rástol rýchlejšie ako domáca materiálová spotreba), dopyt po materiáloch (a s tým spojené tlaky na životné prostredie) sa naďalej zvyšoval. Oddelenie využívania zdrojov od hospodárskeho rastu bolo teda len relatívne.

*Len relatívne
oddelenie
využívania
zdrojov od
hospodárskeho
rastu*

Využívanie zdrojov a odpad

V období rokov 2000 až 2007 sa domáca materiálová spotreba mierne zvýšila v absolútnom vyjadrení aj na obyvateľa. Prispelo k tomu zvýšenie domácej ťažby a dovozu na základe rastúceho dopytu po nerastných látkach.

*Spotreba
materiálov stále
rastie*

Tvorba odpadu naznačuje tak priaznivý, ako aj nepriaznivý trend. Na jednej

Zlepšenie

strane tvorba iného odpadu ako nerastného v období rokov 2004 až 2008 v EÚ klesla a spracovanie komunálneho odpadu sa v období rokov 2000 až 2009 posunulo výrazne smerom k recyklácii a kompostovaniu. Na druhej strane tvorba nebezpečného odpadu v období rokov 2004 až 2008 značne vzrástla.

*odpadového
hospodárstva,
i keď je viac
nebezpečného
odpadu*

Všetky antropogénne emisie oxidov síry, oxidov dusíka, bezmetánových prchavých organických zlúčenín a amoniaku do ovzdušia v období rokov 2000 a 2008 výrazne klesli.

*Zníženie
atmosférických
emisií*

Modely spotreby

Výdavky domácností v období rokov 2000 až 2007 postupne rástli, v rokoch 2008 a 2009 však mierne klesli v dôsledku hospodárskej krízy. Súbežne s tým klesol počet osôb v domácnosti, čo odráža trvalý trend smerom k väčšiemu počtu, ale menších domácností.

*Viac, ale menších
domácností
s rastúcimi
výdavkami*

V období rokov 2000 a 2009 spotreba elektrickej energie v domácnostiach výrazne stúpila, konečná spotreba energie sa mierne znížila, najmä v dôsledku hospodárskej krízy.

*Konečná spotreba
energie v roku
2009 klesla*

Počet osobných áut na 1000 obyvateľov v EÚ-27 v období rokov 2000 až 2009 bol stále na vzostupe, aj keď pomalším tempom než v období rokov 1990 až 2000.

*Stále viac áut na
cestách EÚ*

Modely výroby

Európske podniky čoraz častejšie integrujú sociálne a ekologické záujmy do svojich aktivít a vzájomných vzťahov so zainteresovanými stranami na dobrovoľnej báze, čo je pojem známy ako „sociálna zodpovednosť podnikov“. Počet organizácií, ktoré majú zavedený certifikovaný systém environmentálneho manažérstva v súlade s nariadením o „schéme EÚ pre environmentálne manažérstvo a audit“ v období rokov 2003 až 2010 výrazne vzrástol. Okrem toho počet povolení na environmentálnu značku EÚ v období rokov 2000 a 2010 výrazne vzrástol, ale podiely súvisiacich produktov na trhu zostávajú nízke.

*Zvýšenie počtu
povolení na
environmentálnu
značku a počtu
organizácií
s certifikovaným
systémom
environmentálneho
manažérstva*

V súvislosti s udržateľnou poľnohospodárskou produkciou v EÚ sa podiel poľnohospodárskej pôdy v rámci agroenvironmentálnych záväzkov a podiel ekologického poľnohospodárstva na celkovej využívanej poľnohospodárskej pôde zvyšoval hlavne do roku 2009. Okrem toho počet dobytčích jednotiek na hektár vykazoval v období rokov 2003 až 2007 priaznivý pokles.

*Náznaky
znižovania
intenzity
poľnohospodárstva*

Sociálne začlenenie

Trendy pozorované v oblasti sociálneho začleňovania od roku 2000 sú vo všeobecnosti skôr povzbudzujúce, najmä pokiaľ ide o znižovanie chudoby. Zaznamenal sa jednoznačne priaznivý vývoj v oblasti celkového rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Prejavuje sa to najmä v počte osôb ohrozených vážnou materiálnou depriváciou a počte osôb žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. Zaznamenal sa aj jednoznačne pozitívny vývoj, pokiaľ ide o znižovanie počtu dospelých osôb s nízkym vzdelaním a rozdiel medzi mzdami mužov a žien (rozdiel v mzde medzi pohlaviami). Ďalej sa zaznamenal mierne pozitívny vývoj, pokiaľ ide o riziko peňažnej chudoby, intenzitu chudoby, nerovnosť príjmov a dlhodobú nezamestnanosť. Zaznamenalo sa však aj niekoľko oblastí s nepriaznivým vývojom. Podiel chudobných pracujúcich sa zvýšil, účasť na celoživotnom vzdelávaní klesla, cieľ stanovený na rok 2010 sa nesplnil a ďalší pokrok je potrebný pri znižovaní podielu osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou a pri nízkej čitateľskej gramotnosti žiakov.

Tabuľka 5: Hodnotenie zmien v oblasti sociálneho začlenenia (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
 Riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia (*)	Peňažná chudoba a životné podmienky	
	 Riziko chudoby po sociálnych transferoch (*)	 Intenzita chudoby (*)
	 Ťažká materiálna deprivácia (*)	 Nerovnosti v príjmoch (*)
	Prístup na trh práce	
	 Domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce (*)	 Pracujúce chudobné osoby (*) Dlhodobá nezamestnanosť Rozdiel v mzde medzi pohlaviami (**) Vzdelávanie
	 Osoby s predčasne ukončenou školskou dochádzkou (***)	 Dospelí s nízkym vzdelaním Celoživotné vzdelávanie (***) Nízka gramotnosť v čítaní žiakov

(*) od roku 2005.

(**) od roku 2006.

(***) od roku 2003.

Hlavný ukazovateľ

V rokoch 2008 a 2009 sa počet ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením znížil približne o 2 milióny. Tento výsledok sa dosiahol hlavne vďaka zníženiu počtu ľudí trpiacich ťažkou materiálnou depriváciou.

Medzi rokmi 2008 a 2009 sa počet ľudí ohrozených rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením znížil približne o 2 milióny.

Peňažná chudoba a životné podmienky

Podiel osôb ohrozených rizikom chudoby po sociálnych transferoch sa len mierne znížil od roku 2005, ale počet osôb, ktorí trpia ťažkou materiálnou depriváciou značne klesol a väčšina členských štátov je v súlade s týmto priaznivým trendom. Rozdiel medzi príjmom chudobných a hranicou chudoby (intenzita chudoby) sa mierne zmenšil a nerovnosť v príjmoch sa nepatrne znížila.

*Mierny pokles podielu osôb ohrozených rizikom peňažnej chudoby
Menšia miera materiálnej deprivácie*

Prístup na trh práce

V období rokov 2005 až 2009 podiel osôb žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce v EÚ ako celku a vo väčšine členských štátov klesol. Aj keď podiel dlhodobej nezamestnanosti klesal veľmi mierne od roku 2000, podiel osôb ohrozených rizikom chudoby napriek tomu, že boli zamestnaní (chudobní pracujúci) sa v období rokov 2005 až 2009 zvýšil. Rozdiel medzi platmi mužov a žien sa v období rokov 2006 až 2009 výrazne znížil, ale nie vo všetkých členských štátoch.

O niečo menej dlhodobej nezamestnanosti, ale viac chudobných pracujúcich

Vzdelanie

Podiel osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou v EÚ klesol, na

Niektoré priaznivé

dosiahnutie cieľa stanoveného na rok 2020 je však ešte potrebný ďalší pokrok. Od roku 2003 došlo tiež k pokroku v účasti na celoživotnom vzdelávaní, ale ciele stanovené na rok 2010 sa nedosiahli. Podiel dospelých osôb s nízkou úrovňou vzdelania postupne klesal a predtým zhoršujúci sa trend v nízkej čitateľskej gramotnosti žiakov sa v roku 2009 zvrátil, aj keď to nebude stačiť na dosiahnutie cieľa stanoveného na rok 2010.

trendy, ale cieľ pre celoživotné vzdelávanie stanovený na rok 2010 nebol splnený

Demografické zmeny

Demografické ukazovatele strednej dĺžky života a pôrodnosti, ale aj ukazovatele, ktoré sa týkajú primeranosti príjmov v starobe, sa vyvíjajú priaznivo. Aj keď sa dosiahol značný pokrok, cieľ stanovený na rok 2010 pre zamestnávanie starších pracovníkov sa nedosiahol. Okrem toho ukazovatele sledujúce udržateľnosť verejných financií sa vyvíjali nepriaznivo. Napríklad úroveň verejného dlhu vzrástla v EÚ v priemere zo 62,3 % v roku 2008 na 80 % v roku 2010 a vo zvyšovaní priemerného veku odchodu do dôchodku sa dosiahol len pomalý pokrok.

Tabuľka 6: Hodnotenie zmien v oblasti demografických zmien (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
 Zamestnanosť starších pracovníkov	 Stredná dĺžka života vo veku 65 rokov (muži) (*)	Demografia Miera pôrodnosti (*) : Migrácia : Starší obyvatelia v porovnaní s obyvateľmi v produktívnom veku
	 Stredná dĺžka života vo veku 65 rokov (ženy) (*)	
	Primeranosť príjmov starých ľudí	
	 Úroveň príjmu po veku 65 rokov v porovnaní s príjmom predtým (**)	 Riziko chudoby pre osoby staršie ako 65 rokov (**)
	Udržateľnosť verejných financií	
	 Verejný dlh	 Dôchodkový vek (***) : Výdavky na starostlivosť o staršie osoby : Vplyv starnutia na verejné výdavky

(*) od roku 2002.
 (**) od roku 2005.
 (***) od roku 2001.

Hlavný ukazovateľ

Cieľ mať polovicu starších pracovníkov zamestnaných sa v roku 2010 nedosiahol. Účasť starších pracovníkov na trhu práce sa však v rámci celej doby zvýšila, čo pomôže zmierniť dopyt po výdavkoch na dôchodky.

Aj keď cieľ stanovený na rok 2010 nebol splnený, zamestnaných bolo viac starších pracovníkov

Demografia

Stredná dĺžka života vo veku 65 rokov sa v období rokov 2002 a 2008 zvýšila v prípade mužov i žien. Rýchlosť obnovy populácie tiež mierne zvýšila, zostáva však pod mierou náhrady a spoločne s dlhšou strednou dĺžkou života naznačuje, že populácia v produktívnom veku môže aj naďalej klesať vzhľadom k počtu obyvateľov, ktorí už odišli do penzie.

Pomer aktívneho k neaktívnemu obyvateľstvu môže naďalej klesať s potenciálnymi dopadmi na udržateľnosť

Prist'ahovalectvo do EÚ prevažuje nad vyst'ahovalectvom, aj keď v období rokov

2007 až 2009 výrazne kleslo. Pomer starších ľudí k obyvateľstvu v produktívnom veku sa v období rokov 2000 až 2010 zvýšil z 23,2 % na 25,9 %. A očakáva sa ďalší rast, pričom do roku 2060 bude na 100 osôb v produktívnom veku viac ako 50 osôb vo veku 65 rokov alebo starších. Zvýšenie indexu ekonomickej závislosti starých ľudí v kombinácii s nízkym vekom odchodu do dôchodku bude vyvíjať tlak na verejné financie v závislosti od úrovne financovania v rámci štátom garantovaných dôchodkov.

verejných financií

Primeranosť príjmov starých ľudí

Úroveň príjmov z dôchodkov osôb vo veku 65 až 74 rokov v porovnaní s úrovňou príjmov zo zárobkov osôb vo veku 50 až 59 rokov zostala v období rokov 2005 až 2009 na stabilnej úrovni 51 %. Riziko chudoby v prípade starších ako 65 rokov sa v období rokov 2000 až 2009 znížilo, ako sa stalo aj v polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia.

Priemerné úrovne dôchodku sú naďalej primerané a riziko chudoby v prípade starších osôb kleslo

Udržateľnosť verejných financií

V období rokov 2000 až 2007 sa úroveň verejného dlhu podarilo znížiť a klesla tesne pod 60 % referenčnej úrovne EÚ v roku 2007. Po roku 2007 s nástupom finančnej krízy však verejný dlh stúpil na ešte vyššiu úroveň ako v polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia a v roku 2010 dosiahol úroveň 80 %.

Súčasná hospodárska kríza vyvíja vysoký tlak na udržateľnosť verejných financií

Napriek nárastu zamestnanosti starších pracovníkov (pozri hlavný ukazovateľ) sa miera rastu priemerného veku odchodu do dôchodku spomalila, takže dosiahnutie cieľovej miery rastu stanovenej na rok 2010 na zasadnutí Európskej rady v Barcelone v roku 2002 je nepravdepodobné. Výdavky na starostlivosť o staršie osoby ako podiel na HDP po zvýšení v rokoch 2000 a 2005 klesli v období rokov 2005 až 2007 pred stabilizáciou v roku 2008 na priaznivejšiu úroveň približujúcu sa úrovni z roku 2000.

Starnutie populácie, ako aj štruktúra systémov sociálnej ochrany v rámci členských štátov vyvíjajú tlak na udržateľnosť verejných financií. Predpokladané zmeny, pokiaľ ide o mieru nahradenia príjmu a verejné výdavky na dôchodky naznačujú možný budúci vplyv na starnúcu populáciu.

Verejné zdravie

Vývoj v oblasti verejného zdravia od roku 2000 poskytuje vo všeobecnosti priaznivý obraz. Hlavný ukazovateľ naznačuje, že spravidla ľudia žijú dlhšie. Zlepšenie je zrejmé aj zo zníženia počtu úmrtí v dôsledku chronických chorôb, samovrážd, produkcie toxických chemikálií, obťažovania hlukom a vážnych úrazov pri práci. Na druhej strane nie všetci majú prospech zo zlepšenia a ešte stále existujú významné nerovnosti v oblasti zdravia a prístupu k zdravotnej starostlivosti. Okrem toho pretrvávajú výzvy týkajúce sa environmentálnych determinantov zdravia. Od roku 2000 boli ľudia v EÚ viac vystavení ozónu, ako aj tuhým časticiam.

Tabuľka 7: Hodnotenie zmien v oblasti verejného zdravia (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
 Stredná dĺžka života a počet rokov prežitých v zdraví (*)	Zdravie a nerovnosti v oblasti zdravia	
	 Úmrtia v dôsledku chronických chorôb	 Samovraždy : Nenaplnené potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti
		Determinanty zdravia
	 Výroba toxických chemikálií (**)	 Vystavenie tuhým časticiam v znečistenom ovzduší Vystavenie ozónu v znečistenom ovzduší Obťažovanie hlukom (***) Vážne úrazy pri práci

(*) od roku, len na základe strednej dĺžky života.

(**) od roku 2002.

(***) od roku 2005.

Hlavný ukazovateľ

Zlepšenie v oblasti strednej dĺžky života dokazuje, že sa dosiahol pokrok pri presadzovaní zdravšieho a dlhšieho života občanov EÚ. Stredná dĺžka života pri narodení vzrástla v období rokov 2002 až 2008 u mužov o 4 mesiace a u žien o 3 mesiace ročne. Tiež je zrejmé, že stredná dĺžka života mužov dobieha strednú dĺžku života žien.

Ludia v EÚ žijú dlhšie a zdravšie a rozdiel medzi mužmi a ženami sa znižuje

Zdravie a nerovnosti v oblasti zdravia

Zlepšenia dosiahnuté v oblasti zdravia sú zjavné v niektorých ukazovateľoch. Úmrtnosť v dôsledku chronických ochorení, ktoré sú hlavnou príčinou predčasných úmrtí v EÚ, klesla v období rokov 2000 až 2008 v prípade osôb vo veku do 65 rokov o 2,0 % ročne. Zlepšenia v oblasti duševného zdravia, ako vyplýva zo zmien v miere samovrážd, možno pozorovať aj v období rokov 2000 až 2008. Celkový počet samovrážd v EÚ každoročne klesol v prípade starších dospelých v priemere o 1,9 % a o 3,6 % v prípade osôb starších ako 85 rokov. Výnimkou sú osoby v strednom veku, v prípade ktorých sa zvýšenie počtu samovrážd, ktoré sa začalo v roku 2007, spája s nezamestnanosťou a zadlženosťou v dôsledku finančnej krízy.

Menej ľudí zomiera v dôsledku chronických chorôb alebo samovraždy. Finančná kríza si však vybrala svoju daň u ľudí stredného veku

V období rokov 2005 až 2009 podiel ľudí uvádzajúcich nenaplnené potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti klesol v prípade všetkých príjmových skupín. Podiel najchudobnejších, ktorí uvádzali nenaplnené potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti je však stále osemkrát vyšší ako v prípade najvyššej príjmovej skupiny.

Napriek zlepšeniam náklady spojené s lekárskou starostlivosťou sú pre najchudobnejších stále prekážkou

Determinanty zdravia

Výroba toxických látok v EÚ v období rokov 2002 až 2009 klesala v priemere o 1,8 % ročne. Nedošlo však k zmene ich podielu na celkovej chemickej výrobe a k žiadnemu posunu v podiele najtoxickejších tried chemikálií.

Aj napriek poklesu produkcie toxických látok sa nedosiahol žiadny posun smerom k nižšej toxicite

Vystavenie mestského obyvateľstva znečisteniu ovzdušia tuhými časticami kleslo o 0,4 % ročne, ale stále sa zďaleka nepribližuje k cieľu stanovenému na rok 2010

a vystavenie ozónu vzrástlo v období rokov 2000 až 2008 o 2,8 % ročne. Nemožno však rozlíšiť jasné trendy, pretože tieto ukazovatele z roka na rok kolíšu a k zmenám jeho koncentrácie v ovzduší často dochádza v dôsledku prírodných alebo poloprírodných javov, ako napr. lesné požiare a extrémne výkyvy počasia.

V mestských oblastiach sa v skutočnosti nezlepšila situácia, pokiaľ ide o vystavenie znečistenému ovzdušiu

Priaznivý pokles sa v období rokov 2005 až 2009 dosiahol, pokiaľ ide o podiel obyvateľov v EÚ, ktorí tvrdia, že trpia nadmerným hlukom, v priemere o 1,5 % ročne.

Hluk obťažuje menej ľudí a počet vážnych úrazov pri práci sa znížil

V rámci úsilia o zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa v EÚ dosiahol pokrok, ktorý je v súlade s cieľom 25 % zníženia vážnych pracovných úrazov v období rokov 2007 až 2012.

Zmena klímy a energia

Väčšina ukazovateľov zmeny klímy a energie vykazovala od roku 2000 pomerne dobrý pokrok, a to najmä v druhej polovici dekády, zatiaľ čo nepriaznivé trendy pokračovali len v prípade malého množstva ukazovateľov. Aj keď transformácia na nízkouhlíkové hospodárstvo sa už odráža v niektorých ukazovateľoch, energetická náročnosť a uhlíková intenzita hospodárstva EÚ pretrvávajú a väčšina ukazovateľov v tejto oblasti je úzko spätá s hospodárskym rastom, preto možno očakávať, že hospodárska kríza bude mať významný vplyv na oblasti rozoberané v tejto kapitole. Celkove zmeny trendov v rokoch 2008 a 2009 nie sú výsledkom hlbokých štrukturálnych zmien, ale skôr dočasného prerušenia dlhodobých trendov.

Emisie skleníkových plynov v EÚ-27 v období rokov 2000 až 2009 klesli a pravdepodobne toto tempo bude postačujúce na splnenie cieľa 20 % zníženia emisií do roku 2020. EÚ-15 je tiež na ceste k splneniu spoločného cieľa podľa Kjótskeho protokolu znížiť emisie skleníkových plynov o 8 % pod úrovne roku 1990 v období plnenia záväzkov na roky 2008 až 2012. Podobne aj EÚ je na ceste k dosiahnutiu cieľa 20 % podielu energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe energie do roku 2020.

Priaznivý vývoj možno pozorovať v prípade intenzity skleníkových plynov pri spotrebe energie, využívaní energie z obnoviteľných zdrojov v doprave a kombinovanej výrobe tepla a elektriny. Na rozdiel od toho cieľ dosiahnuť 21 % podiel energie z obnoviteľných zdrojov pri výrobe elektrickej energie stanovený na rok 2010 sa pravdepodobne nesplní, aj keď v období 2000 až 2009 došlo k nárastu tohto podielu. Závislosť EÚ od dovozu energie⁶ od roku 2000 značne vzrástla, pričom asi 54 % spotreby energie sa kryje dovozom z krajín mimo EÚ. Implicitná sadzba dane z energie sa od roku 2000 znížila, čo nie je v súlade s cieľom presunu daňového zaťaženia z práce na využívanie zdrojov.

⁶ Palivo potrebné na výrobu jadrovej energie sa nezapočítava do dovozu energie.

Tabuľka 8: Hodnotenie zmien v oblasti zmeny klímy a energie (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
 Emisie skleníkových plynov Spotreba energie z obnoviteľných zdrojov (*)	: Emisie skleníkových plynov podľa odvetví Energetická závislosť	Zmena klímy Intenzita skleníkových plynov pri spotrebe energie : Globálna priemerná teplota zemského povrchu
		Energia Hrubá domáca spotreba energie Výroba elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov Spotreba energie z obnoviteľných zdrojov v doprave* Kombinovaná výroba tepla a elektrickej energie (**) Implicitná sadzba dane z energie

(*) od roku 2006.

(**) od roku 2004.

Hlavné ukazovatele

V roku 2009 v EÚ-27 emisie skleníkových plynov boli na úrovni 17,4 % pod úrovňami roku 1990. Na základe toho je pravdepodobné, že cieľ znížiť emisie skleníkových plynov o 20 % do roku 2020 bude splnený. Okrem toho emisie skleníkových plynov EÚ-15 v roku 2009 boli na úrovni 12,7 % pod svojou Kjótskou referenčnou hodnotou. Krajiny EÚ-15 teda pravdepodobne prekročia svoj kolektívny záväzok podľa Kjótskeho protokolu na zníženie emisií skleníkových plynov o 8 % v období rokov 2008 – 2012.

Vzhľadom k zmenám v metodike údaje týkajúce sa druhého hlavného ukazovateľa „spotreba energie z obnoviteľných zdrojov“ sú k dispozícii len za obdobie rokov 2006 až 2008. Ak by sa však súčasné tempo zmien počas tohto krátkeho obdobia udržalo, EÚ pravdepodobne splní svoj cieľ, a to dosiahnuť 20 % podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe energie do roku 2020.

EÚ-27 je na ceste k dosiahnutiu cieľa týkajúceho sa emisií skleníkových plynov stanoveného na rok 2020 a záväzky EÚ-15 podľa Kjótskeho protokolu sa pravdepodobne splnia. EÚ je na ceste k splneniu svojho cieľa pre podiel energie z obnoviteľných zdrojov na spotrebe energie.

Zmena klímy

V období rokov 1990 až 2009 sa podiel celkových emisií skleníkových plynov (okrem medzinárodných zásobníkov paliva a využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva) emitovaných každou z hlavných kategórií zdrojov v EÚ-27 zmenil len málo, až na niektoré významné výnimky. K hlavným zmenám patrilo zníženie zo spracovateľských priemyselných odvetví a stavebníctva (zo 14,8 % na 11,5 %) a z priemyselných procesov (z 8,3 % na 7 %), ako aj, čo je najpozoruhodnejšie, nárast z 13,8 % na 20,2 % z dopravy. Zmeny podielov emitovaných ostatnými kategóriami sú menšie.

Zatiaľ čo podiel emisií z výroby a stavebníctva a priemyselných procesov klesol, podiel emisií z dopravy vzrástol.

Intenzita skleníkových plynov pri spotrebe energie sa v období rokov 2000 až

Obdobie rokov

2009 mierne znížila, aj keď pomalším tempom než v deväťdesiatych rokoch minulého storočia. K tomuto poklesu v najväčšej miere prispel prechod na nízkouhlíkové palivá.

2001 – 2010 bolo najteplejším desaťročím, aké sa kedy zaznamenalo

V období rokov 2001 až 2010 priemerná teplota zemského povrchu bola 0,46 °C nad priemerom v období rokov 1961 – 1990, a teda táto dekáda bola najteplejším desaťročným obdobím, aké sa kedy zaznamenalo. Nadväzuje na trend v teplote, keď prvá dekáda tohto storočia bola teplejšia než deväťdesiate roky minulého storočia, ktoré boli zase teplejšie než osemdesiate roky a predchádzajúce desaťročia.

Energia

Závislosť EÚ na dovoze energie sa v deväťdesiatych rokoch minulého storočia udržala na pomerne stabilnej úrovni okolo 45 %. V období rokov 2000 až 2009 sa však energetická závislosť výrazne zvýšila a v roku 2009 dosiahla 53,9 %.

EÚ dováža viac než polovicu svojej energie

Dopyt po energii sa v EÚ mierne znížil. Po postupnom náraste v prvých rokoch 21. storočia v období rokov 2006 až 2009 klesol. Klesajúca spotreba tuhých palív sa spravidla kompenzovala väčším využívaním zemného plynu a do istej miery energiou z obnoviteľných zdrojov.

Dopyt po energii v EÚ sa od roku 2000 mierne znížil

Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na výrobe elektriny v EÚ vzrástol z 13,8 % v roku 2000 na 16,7 % v roku 2008. Napriek nárastu EÚ pravdepodobne nesplní 21 % cieľ stanovený na rok 2010. Na rozdiel od toho podiel energie z obnoviteľných zdrojov v doprave prudko vzrástol v období rokov 2006 až 2008 na 3,5 % motorových palív v doprave. Ak by súčasné tempo rastu pokračovalo, EÚ by splnilo cieľ 5,75 % stanovený na rok 2010. Vzhľadom na to, že údaje sa vzťahujú len na tri roky, treba k nim pristupovať s opatrnosťou.

EÚ pravdepodobne nesplní svoj cieľ v prípade energie z obnoviteľných zdrojov pri výrobe elektrickej energie, ale je na ceste k splneniu svojho cieľa pre energiu z obnoviteľných zdrojov v doprave

Vývoj kogenerácie alebo kombinovanej výroby tepla a elektriny, pri ktorej sa kombinuje výroba využiteľného tepla s výrobou elektriny bol stabilný, ale pomalý, pričom dosiahol podiel 11,4 % hrubej výroby elektriny v roku 2009.

Mierny pokrok v kogenerácii

Implicitná daňová sadzba EÚ na energiu v období rokov 2000 až 2009 klesla. Zníženie efektívneho daňového zaťaženia nie je v súlade s cieľom EÚ na presun zdanenia z práce na spotrebu zdrojov a energie ako politického nástroja na urýchlenie environmentálnych cieľov a zvýšenie zamestnanosti.

Nedošlo k presunu zdanenia práce na energiu

Udržateľná doprava

Celkovo sú zmeny v oblasti udržateľnej dopravy od roku 2000 skôr nepriaznivé, aj keď s niektorými priaznivými trendmi. Situácia prezentovaná v tejto správe je preto menej závažná, než tomu bolo v predchádzajúcej správe, aj keď k tomu z veľkej časti prispel zmierňujúci vplyv hospodárskej krízy, čo malo za následok zníženie dopytu po doprave a jej negatívnych dôsledkov.

Zníženie spotreby energie a emisií skleníkových plynov v období rokov 2007 a 2008 je skôr dôsledkom hospodárskej krízy, než dlhodobého stabilného trendu smerom k absolútnemu oddeleniu. Aj keď sa dosiahol pokrok pri oddeľovaní dopravy a spotreby energie od hospodárskeho rozvoja, oddelenie bolo len relatívne. Okrem toho ani nákladná, ani osobná doprava nevykazovala posun smerom k druhom dopravy s menším vplyvom na životné prostredie. K značnému poklesu došlo, pokiaľ ide o priemerné emisie CO₂ z nových automobilov a smrteľné nehody na cestách. Pokračujúci klesajúci trend emisií oxidov dusíka a tuhých častíc sa od roku 2000 dokonca ešte zrýchlil.

Tabuľka 9: Hodnotenie zmien v oblasti trvalo udržateľnej dopravy (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
 Energetická spotreba v doprave v pomere k HDP	 Rozdelenie jednotlivých druhov nákladnej dopravy	Doprava a mobilita Objem nákladnej dopravy v pomere k HDP (*) Objem osobnej dopravy v pomere k HDP Investície do dopravnjej infraštruktúry : Ceny osobnej dopravy
	 Rozdelenie jednotlivých druhov osobnej dopravy	Vplyvy dopravy Priemerné emisie CO ₂ / km z nových osobných áut (***) Emisie NO _x z dopravy Emisie tuhých častíc z dopravy
	 Emisie skleníkových plynov z dopravy	
	 Ľudia usmrtení pri cestných nehodách (**) (**)	

(*) od roku 2004.

(**) od roku 2001.

(***) od roku 2007.

Hlavný ukazovateľ

Energetická spotreba v doprave rastie pomalšie než ekonomika od roku 2000, a tak pomer medzi energetickou spotrebou a HDP mierne klesol v období rokov 2000 až 2009, čo svedčí o menšom relatívnom oddelení energetickej spotreby v doprave od hospodárskeho rozvoja. Vzťah medzi nimi je však stále zrejmy na základe súbežného poklesu energetickej spotreby, keď sa v roku 2008 zastavil rozvoj hospodárstva.

Energetická spotreba v doprave sa zvyšuje o niečo pomalšie než HDP

Doprava a mobilita

V období rokov 2000 až 2009 sa podiel cestnej dopravy na vnútrozemskej nákladnej doprave v EÚ-27 zvýšil až na 77,5 %, keďže v tom istom období došlo k miernemu poklesu podielu železničnej a vnútrozemskej vodnej dopravy. Tieto zmeny boli v období rokov 2000 až 2007 sprevádzané zvýšením výkonnosti dopravy (v tonokilometroch) a až v roku 2008 výkonnosť nákladnej dopravy začala klesať v súlade s nižším hospodárskym rastom v dôsledku hospodárskej krízy. Nákladná doprava v roku 2009 ďalej klesla, čo viedlo v období rokov 2000 až 2009 k absolútnemu oddeleniu nákladnej dopravy od hospodárskeho rastu.

Zvýšenie podielu cestnej dopravy na nákladnej doprave

Absolútne oddelenie nákladnej dopravy od hospodárstva

Podiel druhov dopravy na osobnej doprave sa v období rokov 2000 až 2008 udržal na pomerne stabilnej úrovni, aj keď došlo k miernemu nárastu automobilovej a železničnej dopravy (v roku 2008 predstavoval 83,3 %, resp. 7,3 %) na úkor mierneho poklesu podielu autobusov a autokarov. Objemy prepravy cestujúcich v EÚ sledovali podobný trend ako v prípade nákladnej dopravy, aj keď pokles o 0,4 % v roku 2008 bol miernejší ako v nákladnej doprave, ktorý klesol o 1,4 %. Keďže objemy osobnej dopravy rástli v tomto období pomalším tempom ako HDP, došlo k relatívnemu oddeleniu objemov osobnej dopravy od HDP.

Relatívne oddelenie osobnej dopravy od HDP

Aj keď podiel investícií do cestnej a letiskovej infraštruktúry klesol zo 66 % v roku 2000 na 59 % v roku 2003, v roku 2009 sa zvýšil až na 68 %. Opačný charakter trendu sa pozoroval v prípade podielov investícií do železničnej dopravy, vnútrozemskej vodnej dopravy a námorných prístavov, ktoré v rovnakom období klesli z 34 % na 32 %.

Najväčší podiel investícií do infraštruktúry je stále v oblasti cestnej dopravy

V období rokov 2000 až 2010 ceny za služby osobnej prepravy v prípade cestnej, železničnej a leteckej dopravy značne vzrástli, aj keď odlišnou mierou. Najvyšší ročný nárast cien bol zaznamenaný v prípade služieb cestnej osobnej dopravy (t. j. autobusy a autokary) priemerne o 4,2 %, nasledovala železničná (4,0 %) a letecká (2,8%) doprava. Ceny za prevádzku osobných dopravných prostriedkov sa v období rokov 2000 až 2010 zvýšili v priemere o 3,5 % a náklady na nákup vozidiel sa zvýšili o 0,6 %. V relatívnom vyjadrení teda ceny rástli pomalšie v prípade cestnej dopravy súkromnými vozidlami a v letectve, pričom letectvo bolo druhom dopravy s najrýchlejším rastom energetickej spotreby a emisií skleníkových plynov.

Ceny za služby cestnej a železničnej dopravy rastú rýchlejšie než v leteckej doprave

Vplyvy dopravy

V období rokov 2000 až 2009 emisie skleníkových plynov z dopravy v EÚ rástli pomalšie ako v období 1990 až 2000. V dôsledku zníženého dopytu po doprave v čase hospodárskej krízy došlo v roku 2008 k značnému zníženiu emisií skleníkových plynov z dopravy (1,7 %) a v roku 2009 (2,8 %).

Rast emisií skleníkových plynov z dopravy sa spomalil

Keďže cestná doprava zodpovedá za najväčší podiel emisií skleníkových plynov v doprave, trend priemerných emisií CO₂ z nových vozidiel zohráva rozhodujúcu úlohu pri znižovaní celkových emisií skleníkových plynov z dopravy. Určitý pokrok sa dosiahol a v období rokov 2007 až 2009 došlo v EÚ k priemernému ročnému zníženiu o 4,2 %, pričom nové vozidlá v roku 2009 emitovali v priemere 145,7 g CO₂/km. Súčasnú mieru zníženia sa zdajú byť dostatočné na dosiahnutie cieľa 130 g CO₂/km do roku 2015.

Pokrok sa dosiahol v znižovaní priemerných emisií CO₂ z nového vozového parku

Na rozdiel od narastajúcich emisií skleníkových plynov emisie škodlivých látok znečisťujúcich ovzdušie, ako napr. oxidov dusíka (NO_x) a tuhých častíc od roku 1990 postupne klesajú v dôsledku postupného sprísňovania emisných noriem. Súčasná úroveň emisií NO_x⁷ a PM 2,5⁸ sú viac ako o 30 % nižšie než v roku 1990. Z údajov z roku 2008 je zrejmé, že tento proces klesajúce objemy dopravy v dôsledku hospodárskej krízy dokonca urýchlili.

Stály pokles znečisťujúcich látok v ovzduší v roku 2008 zrýchlil

Opatrenia na zníženie počtu úmrtí pri cestných dopravných nehodách v EÚ viedli od roku 1991 k zníženiu počtu usmrtených osôb o viac než polovicu. Pokrok, ktorý sa dosiahol v období rokov 2007 až 2009, bol obzvlášť výrazný a súvisí s finančnou neistotou v dôsledku hospodárskej krízy. Pokrok však zaostáva pri dosahovaní zníženia úmrtí na cestách o 50 % v období rokov 2001 až 2010.

Úmrtia pri cestných dopravných nehodách ďalej klesali

Prírodné zdroje

Zmeny v oblasti prírodných zdrojov od roku 2000 vykazujú priaznivé i nepriaznivé trendy. Na jednej strane dochádza k trvalému pokroku, pokiaľ ide o vymedzovanie chránených oblastí a kvalitu vody a ťažba dreva v lesoch zostáva na udržateľnej úrovni. Hojnosť a rozmanitosť bežných vtákov sa stabilizovala, aj keď v podstatne horšom stave než tomu bolo v deväťdesiatych rokoch a predchádzajúcich desaťročiach. Na druhej strane naďalej sú ohrozené populácie morských rýb a výmera zastavanej plochy sa stále zvyšuje na úkor oblastí poloprírodnej krajiny.

⁷ Oxidy dusíka, oxid dusnatý (NO) a oxid dusičitý (NO₂) sú kyslé plyny, ktoré škodia zdraviu ľudí a životnému prostrediu.

⁸ Jemné tuhé častice s priemerným aerodynamickým priemerom do 2,5 μm. Spájajú sa s chorobami obehového systému u ľudí.

Tabuľka 10: Hodnotenie zmien v oblasti prírodných zdrojov (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
		Biodiverzita
 Hojnosť bežných vtákov (*)	 Chránené oblasti (**)	
		Zdroj sladkej vody
	: Odber vody	 Kvalita vody v riekach (***)
 Ochrana populácií rýb		Morské ekosystémy
		: Kapacita rybolovu
		Využitie pôdy
	 Nárast zastavanej plochy (****)	 Prírastok a výruby v lesoch

(*) súhrn za EÚ založený na 19 členských štátoch.

(**) EÚ-25, od roku 2006

(***) súhrn založený na 19 európskych krajinách.

(****) súhrn za EÚ založený na 23 členských štátoch.

Hlavné ukazovatele

Index EÚ všetkých bežných vtákov sa začal od roku 2000 stabilizovať po prudkom poklese v predchádzajúcich desaťročiach. Obnova bola obzvlášť evidentná v prípade biotopových generalistických a lesných druhov. Na druhej strane bežné populácie poľných vtákov stále klesajú.

Celkové výlovy rýb z populácií rýb mimo bezpečných biologických limitov dosiahli v roku 2009 úroveň takmer 24 %. V súčasnej dobe výlovy rýb takmer vo všetkých kategóriách vysoko prekračujú udržateľnú mieru využívania.

Populácia bežných vtákov sa obnovuje, ale na nižšej úrovni ako v predchádzajúcich desaťročiach. Výlovy rýb sú naďalej mimo bezpečných biologických limitov.

Biodiverzita

V roku 2010 oblasti vymedzené na ochranu prírody v EÚ-25 dosiahli 89 % úroveň, ktorá sa považuje za potrebnú zabezpečenie dostatočných biotopov na ochranu biodiverzity. Rozdiely v úrovni implementácie medzi staršími členskými štátmi a štátmi, ktoré naposledy pristúpili k EÚ sa zužujú a v roku 2010 stredná hodnota v prípade všetkých 27 členských štátov predstavovala 98 %. Aj keď implementácia je už takmer dokončená z hľadiska zahrnutých oblastí, potrebné je ešte zlepšiť riadenie vymedzených lokalít a prepojenosť medzi lokalitami.

Chránené oblasti sa posúvajú smerom k dostatočnosti

Zdroje sladkej vody

Vo väčšine krajín, pre ktoré sú k dispozícii údaje, sa odbery povrchovej vody stabilizovali. Miera odberu podzemnej vody v niektorých krajinách je stále na vysokej a neudržateľnej úrovni. Veľké rozdiely medzi jednotlivými krajinami môžu súvisieť s geoklimatickými podmienkami, ako aj s relatívnou dôležitosťou konkrétnych hospodárskych odvetví, ako napr. cestovný ruch a poľnohospodárstvo, v niektorých európskych regiónoch.

Kvalita sladkej vody v riekach sa zlepšuje a miery odberu sa stabilizovali

V rokoch 2000 až 2008 koncentrácia biologicky rozložiteľných organických látok a iných znečisťujúcich nutričov v riekach klesla v celej Európe ako celku⁹, čo svedčí o jasnom zlepšení kvality sladkej vody. Smernica o čistení komunálnych odpadových vôd a rámcová smernica o vode patria k hlavným hnacím silám tohto priaznivého trendu.

Morské ekosystémy

⁹ Ukazovateľ je celoeurópsky a zahŕňa členské i nečlenské štáty.

Rybárska flotila EÚ-15 meraná celkovým výkonom motora plavidiel sa neustále znižuje s cieľom dosiahnuť súlad medzi rybolovnou kapacitou a dostupnými populáciami rýb. Zároveň sa však zlepšila technológia a účinnosti rybolovu, takže celková rybolovná kapacita sa nezmenšila.

Napriek zníženiu rybárskej flotily sa rybolovná kapacita nezmenšila

Využitie pôdy

Zastavané plochy v období rokov 2000 až 2006 naďalej narúšali poľnohospodársku a poloprirodnú krajinu. Najvyššie tempo rastu bolo v prípade banských lokalít, skládok a stavenísk, po ktorých nasledovali dopravné siete. Fragmentácia ekosystémov v súvislosti s takýmito rozsiahlymi líniovými stavbami vyvíja najväčší tlak na biodiverzitu.

Pokračuje zástavba oblasti prírodnej krajiny

V období rokov 2000 až 2010 sa výrubky mierne zvýšili a zároveň došlo k podstatnému poklesu prírastku. Výsledkom bolo výrazné zvýšenie miery využitia lesa (pomer medzi výrubmi a prírastkom). Napriek tomu ťažba dreva zostáva na udržateľnej úrovni.

Lesné výrubky zostávajú na udržateľnej úrovni

Globálne partnerstvo

Celková situácia na základe ukazovateľov v oblasti globálneho partnerstva je pomerne priaznivá. Väčšina ukazovateľov vykazovala od roku 2000 priaznivý trend, najmä pokiaľ ide o obchodné toky, financovanie trvalo udržateľného rozvoja a hospodárenie s prírodnými zdrojmi. EÚ však nie je na ceste k splneniu cieľa v prípade hlavného ukazovateľa, ktorý meria podiel hrubého národného dôchodku vynaloženého na oficiálnu rozvojovú pomoc rozvojovým krajinám. Okrem toho mnohé ukazovatele sa v období rokov 2007 až 2009 vyvíjali nepriaznivo súbežne s globálnou ekonomickou krízou.

Tabuľka 11: Hodnotenie zmien v oblasti globálneho partnerstva (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
		Globalizácia obchodu
	 Dovoz z rozvojových krajín	 Podiel dovozu z najmenej rozvinutých krajín Dotácie pre poľnohospodárstvo EÚ
		Financovanie trvalo udržateľného rozvoja
 Oficiálna rozvojová pomoc	 Finančné prostriedky pre rozvojové krajiny (*)	 Podiel zahraničných priamych investícií v nízkopříjmových krajinách (**) Podiel oficiálnej rozvojovej pomoci pre nízkopříjmové krajiny (*) Podiel neviazanej pomoci Pomoc na sociálnu infraštruktúru a služby (*) : Pomoc na odpustenie dlhov
		Globálne riadenie zdrojov
	: Emisie CO ₂ na obyvateľa	 Pomoc na zásobovanie vodou a sanitáciu *)

(*) EÚ-15.

(**) členovia výboru DAC z EÚ

Hlavný ukazovateľ

Podiel hrubého národného dôchodku (HND) vynaloženého na oficiálnu rozvojovú pomoc (ORP) rozvojovým krajinám sa v období rokov 2005 až 2010 len nepatrne zvýšil. EÚ teda v roku 2010 nesplnil svoj prechodný cieľ vo výške

EÚ nesplnila v roku 2010 cieľ oficiálnej

0,56 %. Tiež nie je na ceste k dosiahnutiu cieľa vynaložiť 0,7 % svojho HND na oficiálnu rozvojovú pomoc do roku 2015.

rozvojovej pomoci vo výške 0,56 % HND

Globalizácia obchodu

Podiel dovozu z rozvojových krajín na dovoze EÚ sa v období rokov 2000 až 2010 zvýšil. V roku 2009 došlo k prerušeniu tohto trendu vplyvom globálnej ekonomickej krízy. Dovoz z najmenej rozvinutých krajín sa vyvíjal v súlade s cieľom EÚ zvýšiť podiel týchto krajín, ale celkovo zostáva na nízkej úrovni. Poľnohospodárske dotácie EÚ, ktoré Svetová obchodná organizácia (WTO) označila ako narúšajúce obchod, sa znížili v období rokov 2000 až 2007 o viac ako dve tretiny.

Dovoz z rozvojových krajín sa zvýšil

Financovanie trvalo udržateľného rozvoja

Celkovo EÚ-15 poskytla v roku 2009 rozvojovým krajinám viac finančných prostriedkov ako v roku 2000, čo odráža všeobecný trend medzi darcami. Mierny pokrok sa dosiahol pri zvyšovaní podielu krajín s nízkymi príjmami na priamych zahraničných investíciách a rozvojovej pomoci. Svetová hospodárska kríza však v období rokov 2007 a 2008 viedla k poklesu tokov. Väčšina ukazovateľov v roku 2009 ešte nedosiahla svoje úrovne z roku 2007. V roku 2009 sa na odpustenie dlhu poskytla menšia rozvojová pomoc ako v roku 2000.

Celkovo sa financovanie rozvoja v EÚ-15 zvýšilo, ale hospodárska kríza mala negatívny dopad

Globálne riadenie zdrojov

Ukazovatele globálneho riadenia zdrojov vykazovali priaznivé trendy. Rozdiel v emisiách CO₂ na obyvateľa v EÚ a rozvojových krajín sa zmenšil, stále však zostáva veľký. K tomuto zmenšeniu došlo v dôsledku zvýšenia emisií CO₂ v rozvojových krajinách a poklesu v EÚ. Pomoc na zásobovanie vodou a sanitáciu sa v období rokov 2000 až 2009 výrazne zvýšila.

Rozdiel medzi emisiami CO₂ z EÚ a rozvojových krajín sa znižuje

Dobrá správa vecí verejných

Trendy sledované od roku 2000 v oblasti dobrej správy vecí verejných boli zmiešané. Priaznivé trendy sa prejavili v prípadoch porušenia práv, ako aj v dostupnosti a využívaní elektronickej verejnej správy. Okrem toho v oblasti transpozície právnych predpisov EÚ sa cieľ prekročil. Objavili sa aj negatívne trendy, pokiaľ ide o volebnú účasť na vnútroštátnych parlamentných voľbách, ktorá vo všeobecnosti klesá. Okrem toho trendy týkajúce sa pomeru environmentálnych daní k daniam z práce vykazujú, že všeobecný posun k vyššiemu podielu environmentálnych daní na celkových daňových príjmoch sa nedosiahol.

Tabuľka 12: Hodnotenie zmien v oblasti dobrej správy vecí verejných (EÚ-27, od roku 2000)

Úroveň 1	Úroveň 2	Úroveň 3
	Súdržnosť a účinnosť politík	
	 Prípady porušenia právnych predpisov (*)	: Dôvera obyvateľov v inštitúcie EÚ Transponovanie právnych predpisov EÚ (*)
	Otvorenosť a účasť	
	 Účasť voličov	 Dostupnosť elektronickej verejnej správy (*) Využívanie elektronickej verejnej správy (**)
	Ekonomické nástroje	
	 Environmentálne dane v porovnaní s daňami z práce	

(*) od roku 2007.

(**) od roku 2005.

Súdržnosť a účinnosť politík

V roku 2009 polovica obyvateľov EÚ uviedla, že dôverujú Európskemu parlamentu, čím sa stal naj dôveryhodnejšou inštitúciou spomedzi hlavných inštitúcií EÚ. Menej obyvateľov uviedlo, že dôverujú Európskej komisii a Rade EÚ.

Európsky parlament požíva najväčšiu dôveru spomedzi hlavných inštitúcií EÚ

V období rokov 2007 až 2009 počet nových prípadov porušenia právnych predpisov v EÚ výrazne klesol z 212 na 142. Bolo to spôsobené hlavne obmedzeniami v dvoch oblastiach politiky: vnútorný trh a spravodlivosť a vnútorné veci. Podstatné rozdiely sa však prejavili medzi jednotlivými oblasťami politik.

Pokles nových prípadov porušenia právnych predpisov

V roku 2001 Európska rada stanovila cieľ dosiahnuť 98,5 % mieru transpozície právnych predpisov EÚ vnútroštátnymi orgánmi. Aj keď v roku 2009 sa dosiahla celková miera nad 98,5 % cieľa, niektoré oblasti politiky vykázali nižšiu mieru transpozície.

a transpozícia práva EÚ nad cieľovou úrovňou

Otvorenosť a účasť

Volebná účasť vo vnútroštátnych parlamentných voľbách v EÚ ako celku v období rokov 2000 až 2010 mierne klesla. Vo všeobecnosti sa zvýšila účasť voličov vo vnútroštátnych parlamentných voľbách ako vo voľbách do Európskeho parlamentu.

Mierny pokles účasti voličov na voľbách

Dostupnosť elektronickej verejnej správy v oblasti základných verejných služieb je v EÚ rozsiahla a od roku 2002 sa postupne zvyšovala a v období rokov 2005 až 2010 sa jej využívanie zo strany jednotlivých občanov zvýšilo. Medzi členskými štátmi však existujú veľké rozdiely.

Dostupnosť a využívanie elektronickej verejnej správy sa zvyšuje

Ekonomické nástroje

V období rokov 2000 až 2009 došlo v EÚ k presunu od environmentálnych daní k daniam z práce. Je to v rozpore s cieľom stratégie EÚ pre trvalo udržateľný rozvoj, ktorým je presunúť zdaňovanie z práce na spotrebu zdrojov a energie a/alebo znečisťovanie.

Pomer environmentálnych daní k daniam z práce sa znížil